

1. Uitgangspunt van het zorgbeleid vanuit het decreet

Als **school van Don Bosco** willen we dat alle leerlingen gelukkig worden, zeker de leerlingen die (groei)kansen dreigen te missen. We zijn ervan overtuigd dat **ieder kind een toekomst heeft**, wat ook de mogelijkheden en beperkingen van het kind zijn. We werken aan de ontplooiing van elke leerling vanuit de pedagogie van de hoop en het **geloof in de groeimogelijkheden van elke leerling**.

Daarom verdienen kinderen een schoolomgeving waar zij zich zo goed mogelijk kunnen voelen, waar zij zich **welkom** voelen, waar **hun welbevinden op peil** is en waar zij blijvend gemotiveerd worden om werk te maken van de toekomst. In onze school van Don Bosco staat **hartelijkheid** centraal in ons zorgbeleid. Een extra schouderklopje als het minder goed gaat, kan wonderen doen : “Geef iemand een pluim en hij krijgt vleugels...”. Kinderen stimuleren om het uiterste uit zichzelf te halen en door te bijten, doet grenzen verleggen. Wat extra ondersteuning vergroot de kans op succeservaringen.

In elke school zijn er kinderen die extra aandacht vragen, om welke reden dan ook. Deze kinderen stellen heel uitdrukkelijk de school voor de uitdaging om te differentiëren, dit wil zeggen het aanbod van de school aan te passen aan de noden en mogelijkheden van de kinderen en niet omgekeerd.

Leerkrachten gaan nadenken over de doelstellingen die ze met het ene kind wel en met het andere kind eventueel niet kunnen bereiken, over hun instructiewijze, over aangepaste materialen die ze nodig hebben, over hun manier van evalueren.

Wanneer men aanneemt dat kinderen **mogen verschillen**, aanvaardt men dat zowel het leertraject als het begin - en eindpunt mogen verschillen. Niet alle kinderen moeten op hetzelfde ogenblik en op dezelfde leeftijd hetzelfde kunnen. En niet alle leerlingen moeten op het einde van het schooljaar op dezelfde wijze geëvalueerd worden. Het is belangrijk om als school-leerlingen en ouders om dezelfde doelen voor ogen te hebben.

2. Onze schoolvisie inzake SES en zorg

Er is niets zo mooi als kinderen de wereld te laten ontdekken, te leren lezen, schrijven en ze te helpen een eigen weg te zoeken. Voor een leerkracht is het fantastisch om de verbazing in de ogen van een kind te zien, wanneer het iets nieuws heeft ontdekt. Deze verbazing willen wij in de ogen van **elk** kind zien. Het is echter enerzijds zo dat de maatschappelijke omstandigheden waarin kinderen opgroeien vaak een grote invloed hebben op hun schoolse prestaties en schoolloopbaan. Een bepaalde sociale, economische en culturele achtergrond kan betekenen dat een kind bij de start in het basisonderwijs al achterloopt op andere kinderen en daardoor gedemotiveerd raakt.

Anderzijds kunnen er ook problemen ontstaan bij kinderen waarbij de thuissituatie het wél toelaat om zich volledig te ontplooiën. Ook deze kinderen betrekken wij in ons onderwijskansenbeleid.

Alle leerlingen die het risico lopen achterop te raken, hebben dus extra zorg en aandacht nodig. Wij trachten om onderwijs **op maat te maken voor elk kind**. Met een **brede zorg** willen we werken aan **de ontplooiing van iedere leerling**. Zo willen wij ervoor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen in staat gesteld worden de basisvaardigheden van hun leeftijd te verwerven en op het einde van de lagere school de eindtermen te behalen.

Om de onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden leggen wij het accent op het **vroegtijdig opsporen en aanpakken van problemen**. Op een doeltreffende manier proberen wij deze moeilijkheden te detecteren door gebruik te maken van een efficiënt kind-en leerlingvolgsysteem. Een kindvolgsysteem dat opgestart wordt in de eerste kleuterklas en tot in de zesde klas gebruikt wordt.

Hierdoor wordt het mogelijk om op een redelijke manier in te spelen op de onderwijsbehoeften van leerlingen, om elke leerling naar waarde te schatten en elke leerling te geven waar hij recht op heeft. Deze houding van **redelijkheid** houdt ook in dat we leerlingen als totale persoon willen laten ontwikkelen **vanuit hun talenten en mogelijkheden**. Niet enkel cognitieve ontwikkelingen van de kinderen zijn belangrijk, ook met **alle andere domeinen van de ontwikkeling** wordt rekening gehouden. Er wordt ook niet alleen gekeken naar wat leerlingen op een bepaald ogenblik kennen en kunnen, maar het **proces** (wie leerlingen geworden zijn) is even belangrijk. Dat geeft kinderen **steun en vertrouwen**.

Een klimaat van **verbondenheid** waarin **ouders, leerkrachten en directie (en alle andere betrokkenen) mekaar zien als partners in de opvoeding** van kinderen en alle kansen aangrijpen om met mekaar in gesprek te treden op basis van gelijkwaardigheid ... kan vele misverstanden vermijden en zorgen voor een gerichte en efficiënte pedagogische aanpak ... Ook de leerling zelf is hierbij van tel.

Alle leerkrachten van ons team willen gelijke onderwijskansen scheppen voor alle kinderen. Door het volgen van **nascholingen** wordt de competentie van de leerkrachten verhoogd en blijven wij op de hoogte van de nieuwste onderwijsstromingen. Nieuwe en interessante ervaringen trachten de leerkrachten te delen met hun collega's en toe te passen in de dagelijkse klaspraktijk.

Werken aan gelijke onderwijskansen is dus een zeer belangrijke opdracht voor onze school. Kansen bieden aan elk kind om tot maximale ontplooiing te komen behoort tot een van de grootste uitdagingen van onze school. En dit doen we, **geïnspireerd door Don Bosco**.

3. Van zorgbrede school naar zorgverbredende school

Ons zorgbeleid op school bestaat uit vier niveaus.

1. Werken aan een brede basiszorg
2. Werken aan specifieke onderwijsbehoeften: fase 1: verhoogde zorg
3. Werken aan specifieke onderwijsbehoeften: fase 2: uitbreiding van de zorg
4. Werken aan specifieke onderwijsbehoeften: fase 3: overstap naar een school op maat of een ander leertraject

2

De ouders krijgen op elk niveau een belangrijke plaats: de school houdt hen op de hoogte en de ouders werken actief mee als hun bijdrage noodzakelijk is. De ouders dragen immers nog steeds de eerste opvoedingsverantwoordelijkheid van hun kinderen.

3.1 Werken aan een brede basiszorg

Onder zorgbreed werken verstaan we **de zorg die elke leerkracht geeft** om met kwaliteitsonderwijs optimale ontwikkelingskansen te bieden aan alle leerlingen.

Bij het uitbouwen van kwaliteitsonderwijs staat **preventie** centraal.

De leerkracht tracht zijn klas uit te bouwen tot **een krachtige leeromgeving** waarin elk kind ongeacht, zijn leervermogen, zijn voorkennis, zijn sociale situatie of afkomst, aan zijn trekken komt.

De leerkracht probeert zicht te krijgen op de ontwikkeling van zijn leerlingen om hen vervolgens gericht te helpen en te geven wat ze nodig hebben. Hij probeert d.m.v. **differentiatie** in te spelen op **gewone zorgvragen**, wetende dat kinderen **verschillen** en ontwikkelen volgens een eigen tempo.

Het gaat daarbij niet alleen om verschillen in culturele achtergrond. Het heeft ook te maken met verschillen in **fysieke en psychologische ontwikkeling**, met verschillen in **motivatie, leerstijlen, leervermogen en talenten**.

Zorgbreedte willen wij realiseren door :

- rekening te houden met de **verschillen** tussen de kinderen, zowel op vlak van de interesse als op vlak van hun mogelijkheden.

- rekening te houden met het **eigen tempo** en het traject van elk kind om tot ontwikkeling te komen binnen de draagkracht van de school.
- de **zelfstandigheid** van elk kind te ondersteunen zodat hij/zij zijn/haar eigen weg kan gaan.
- alle lagen van de totale persoon van het kind in het onderwijsaanbod te betrekken, zodat elk kind de kans krijgt om zijn eigen **talenten** te ontwikkelen.
- de **overgang** van derde kleuterklas naar eerste leerjaar vlot te laten verlopen.
- de **basisvoorbereiding** van de zesdeklassers op het secundair onderwijs te voorzien.
- voldoende aandacht te besteden aan de **positieve ingesteldheid**, die tevens een basisvoorwaarde is om te komen tot een dynamisch –affectieve en evenwichtige persoon.
- **waardering** op te brengen voor de eigen culturele en sociale achtergrond van de kinderen.
- **duidelijke rapportering** aan de ouders met aandacht voor de totale persoon van het kind.
- **een ontmoetend gesprek** met de leerling over zijn/haar functioneren tijdens de 2-maandelijke kindcontactjes
- van elk kind het beste te verwachten door ieder kind als bekwaam te beschouwen en **positieve bewoordingen** te gebruiken bij de beoordeling van het kind.
- ...

De klastitularis staat dus in voor de eerste zorg. Aangezien hij/zij dagelijks met zijn/haar leerlingen omgaat, kent hij/zij zijn/haar leerlingen en diens noden heel best. De klastitularis is de persoon die als eerste de signalen opvangt (ófwel van het kind zelf ófwel van de ouders ófwel via spontane of gerichte observaties en toetsen) en die aandacht heeft voor het individuele - en het groepsgebeuren in de klas. Als ultieme verantwoordelijke voor zijn/haar leerlingen, probeert hij/zij eerst zelf zoveel mogelijk de gepaste zorg te geven aan elk kind, met een gedifferentieerde aanpak en een flexibele klasorganisatie via gevarieerde werkvormen.

3.2 Werken aan specifieke onderwijsbehoeften

Wanneer een zorgbrede basisaanpak in de klas niet volstaat, dienen we onze **zorg uit te breiden**. Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong of ontwikkelings-, leer-, gedragsmoeilijkheden, hebben **specifiekere onderwijsbehoeften**. Met **het zorgteam en de ouders** zoeken we naar **aanpassingen** die nodig zijn om aan de leerlingen onderwijs te bieden dat hun **ontwikkelingskansen garandeert** en hun effectieve onderwijsparticipatie vergemakkelijkt. Voor deze leerlingen wordt de onderwijsomgeving aangepast d.m.v. differentiatie, remediëring, compensatie, dispensatie, toevoeging van doelen, ... Zo blijven we proberen om elk kind te brengen tot maximale ontplooiing. **De klastitularis blijft hier weliswaar nog de spilfiguur.**

3.2.1 fase 1: verhoogde zorg

Soms is de gedifferentieerde aanpak in de klas onvoldoende. Het kind heeft behoefte aan een meer gerichte, individuele aanpak. Dan **meldt de klastitularis het kind aan bij de zorgcoördinator**. Tijdens **het LOM (leerlingoverlegmoment)** worden de moeilijkheden en gedane interventies (door leerkracht en zorgcoördinator) in kaart gebracht. Het specifieke probleem (noden en/of behoeften) wordt niet enkel besproken, maar er wordt ook naar oorzaken en oplossingen gezocht. Nu zal getracht worden om met **speciale interventies** (tijdens zorgmomenten) de leerling verder te begeleiden - bij voorkeur **binnen de klascontext** – zodat het ontwikkelingsproces weer een stimulans kan krijgen. Sommige interventies kunnen klasextern worden georganiseerd. **Ze sluiten alleszins nog nauw aan bij wat er in de klas gebeurt.** De co-teacher en de leerkracht bieden hier vooral ondersteunende hulp op niveau van de leerling en de leerkracht.

De stappen, die gezet worden, in functie van de noden van het kind, worden door de klasleerkracht en de zorgcoördinator bijgehouden (zie afspraken in bijlage) in een **dossier**. Ze worden op geregelde tijdstippen geëvalueerd en bijgestuurd.

3.2.2 fase 2: uitbreiding van zorg

Bij sommige kinderen heeft de zorg uit fase 1 onvoldoende effect. Dat wijst op leerproblemen, leer- of aandachtstoornissen, problemen door sociale of gezinssituatie, de gezondheid, ... De maatregelen uit fase 1 worden niet overboord gegooid, maar blijven gelden. Aangezien de schoolinterne expertise ontoereikend is om het kind verder te brengen, in zijn ontwikkeling, wordt **het CLB** aangesproken. Door het opbouwen van een specifieke expertise kan men vanuit het CLB en het zorgteam (zorgco, klasleerkracht, co-teacher, ...) tegemoet komen aan specifieke vragen rond **onderwijsleerproblemen, leerstoornissen, socio-emotionele- en gedragsproblemen**. Tijdens een **multidisciplinair overleg (MDO)** wordt de aanpak van de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van ouders en leerkracht besproken. Schoolteam, ouders, leerling en CLB gaan samen actief op zoek naar oplossingen. Het CLB is draaischijf voor contacten met relevante externen. Bij een observatie en/of testing door het CLB wordt vooraf de toestemming van de ouders gevraagd. Soms is het nodig een kind extra te laten **onderzoeken of te observeren**. Dit kan een licht werpen op mogelijke oorzaken : dyslexie, concentratieproblemen, ADHD, motorische problemen, zwak geheugen, enz... met oog op gerichte hulp.

3.2.3 fase 3: overstap naar school op maat

Voor een aantal kinderen zal de zorg op school echter niet het gewenste resultaat opleveren, omwille van **zeer specifieke onderwijsbehoeften**. Zelfs in een positief zorgverbredend schoolklimaat blijft de draagkracht van de school beperkt . Het gaat over leerlingen voor wie een **individueel handelingsplan** en **individueel curriculum** noodzakelijk zijn. Een overstap naar **een school op maat**, met een meer specifiek aanbod, kan een zinvol alternatief zijn. Een aangepast leertraject binnen de eigen school is ook mogelijk.

4. Observatie, overleg, aanpak en evaluatie

Als we onze zorg moeten verbreden, zijn observatie, overleg, gerichte aanpak of differentiatie en evaluatie en bijsturing, belangrijke sleutelwoorden. Hierin beschrijven we hoe we dit aanpakken binnen elke fase van onze zorg.

4.1 Fase 0: brede basiszorg

Hierboven (onder punt 3.1) staat al beschreven hoe de leerkrachten zorgen voor kwaliteitsvol onderwijs door een krachtige leeromgeving te realiseren en door een goede ondersteuning en interactie aan te bieden. Binnen dit gegeven maakt de leerkracht tijd voor observatie, overleg, een gerichte aanpak, bijsturing, ...

4.1.1 Goede observatie

Het is voor leerkrachten belangrijk om hun kinderen goed te **observeren** om ze beter te leren kennen. Voor een goede beeldvorming houden we rekening met de **totale persoon van het kind**. Bovendien kijken we niet alleen hoe leerlingen evolueren in de richting van de doelen, maar ook naar hun individuele groei vanuit hun beginsituatie. Het **proces** staat mee centraal.

In fase 0 registreert de klastitularis en/of LO-leerkracht de stappen die kinderen in hun ontwikkeling zetten via:

- observaties van de manier waarop leerlingen opdrachten uitvoeren;
- observaties van het totaalbeeld van alle kleuters;
- signaleringslijsten voor de totale ontwikkeling in de kleuterschool;
- toetsen en rapporten;
- zelfevaluaties over de waarden uit ons sociale vaardigheidsproject
- foutenanalyses om het didactisch handelen te richten.

5

Op schoolniveau krijgen we zo een duidelijk zicht op de beginsituatie van elke leerling via **spontane**, maar ook **gerichte, systematische observaties en toetsen**. De klastitularissen zijn verantwoordelijk voor de afname en verwerking van deze observatie-instrumenten. Zij worden hierin bijgestaan door de zorgcoördinator. De resultaten worden aangevuld in het leerlingendossier.

Hieronder beschrijven we kort de gestandaardiseerde observatie-instrumenten, die we op school gebruiken:

Bij de kleuters

Ontwikkelingsaspecten

Het kleutervolgsysteem richt zich in de eerste plaats **op het ontwikkelingsproces in het kind**. Vanuit het ontwikkelingsplan worden kleuters dagelijks geobserveerd.

Hun ontwikkeling in de verschillende fasen van hun kleuter-zijn wordt bekeken op de volgende ontwikkelingsdomeinen: emotionele, sociale, morele, godsdienstige, muzische, motorische, zintuiglijke, denk- en taalontwikkeling en ontwikkeling door zelfsturing.

Verbonden daarmee wordt ook de positieve ingesteldheid regelmatig bekeken. We richten ons op de mate waarin kleuters zich welbevinden, betrokken bezig zijn en groeien in hun competenties.

Hoe worden deze kenmerken geobserveerd?

De dagdagelijkse observaties geven heel veel informatie over het wel en wee van onze leerlingen.

Twee keer per jaar zullen de leerkrachten de klas screenen. Van elke kleuter zal men aanduiden hoe het met zijn ontwikkeling zit.

Daaruit worden de kleuters weerhouden die laag scoren. De leerkrachten zullen nu verder nagaan welke de werkpunten zijn voor deze kleuters. De klasleerkracht zal bekijken wat deze kleuter nodig heeft om zijn ontwikkeling weer op gang te helpen.

Op dit moment zullen de ouders ook betrokken worden. Bij problemen worden ze uitgenodigd voor een gesprek. Hoe evolueert het kind thuis in zijn contacten met anderen, in zijn spel, in zijn vaardigheden? Ervaren ouders thuis gelijkaardige problemen?

Bijkomende toetsen / observaties in de kleuterschool

- * 3-jarigen:
 - Geplande klasobservaties ter voorbereiding van de LOM's
 - Kwik
- * 4-jarigen:
 - Kobi-TV test: kleutertest om zicht te krijgen op de taalvaardigheid van anderstalige kleuters
 - Kwik
- * 5-jarigen:
 - TALK-test kleutertest om zicht te krijgen op de taalvaardigheid van anderstalige kleuters
 - pira – krokospel: obs. Instr. eind sept. Door klaslkr., co-teacher, zorgco
 - toeterspel: observatie instrument door klaslkr., co-teacher, zorgco.
 - TOETER-test VCLB: zicht op schoolrijpheid (februari bij een selectie kleuters)
 - Kontrabas: op vraag vanuit de toeterbespreking
 - Kwik

In de lagere school

Toetsen leerlingvolgsysteem

Per jaar zijn er 2 vaste toetsperiodes in de lagere school.

6

<u>Midden september</u>	<u>Midden februari</u>	<u>Einde mei</u>
LVS wiskunde B 1-2-3-4-5-6	LVS wiskunde M1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6	LVS wiskunde E1
	LVS lezen M1 – 2 – 3	LVS lezen E1
	LVS spelling M1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6	

Deze toetsen worden verbeterd en in scores omgezet en daaruit wordt afgeleid wie extra hulp nodig heeft.

ZONE	Hoeveel % van de proefgroep	beoordeling
A	25%	Zeer goed
B	25%	Goed
C	25%	Voldoende
D	10%	Zwakker
E	15%	Zwak tot zeer zwak

Bijkomende toetsen / observaties in de lagere school

* We starten in het eerste leerjaar met de SALTO-toets om zicht te krijgen op de taalvaardigheid van de anderstalige leerlingen en om de beginsituatie van het taalbad te bepalen.

* de AVI-toets: om het technisch leesniveau te bepalen (in febr.-juni)

Welke leerlingen worden weerhouden voor een bespreking met de zorgcoördinator, in fase 1?

- kinderen die in zone E zitten, (eventueel) kinderen die in zone D zitten
- kinderen die bruusk afzwakken (2 zones in één keer)
- kinderen die geleidelijk afzwakken (2 keer na elkaar één zone)
- kinderen die grote verschillen te zien geven tussen school- en toetsresultaten
- kinderen die laag scoren op welbevinden en betrokkenheid

4.1.2 Overleg

De leerkracht gaat zijn/haar observaties beoordelen en interpreteren. Hij/zij gaat op zoek wat het kind nodig heeft, zodat het weer mee kan in de klas.

In deze fase wordt er een structureel overleg gepland binnen de LOM's. De leerkracht verzamelt de gepaste informatie in informele overlegmomenten met collega's, ouders, ..., in lectuur, in het leerlingendossier, ... om zijn/haar onderwijs- en leeromgeving af te stemmen op de onderwijsbehoeften van elk kind. Acties en evaluaties ervan worden bijgehouden in het eigen **zorgboekje**.

In het **overgangsgesprek** (klastitularissen + zorgco sinds 2018) (in het begin van het schooljaar) gebeurt de overdracht van informatie, die nodig is om leerlingen en leerlingengroepen te ondersteunen en te begeleiden. Dit gesprek wordt voorbereid in de overgangsfiche van SOL. In een **eerste LOM** (klastitularis – zorgcoördinator) (eerste trimester) bespreekt de klastitularis alle leerlingen wel al eens met de zorgcoördinator, zodat de **hele klas** in beeld komt. In dat LOM wordt ook bepaald welke kinderen opvolging vragen in de volgende fase en wie besproken wordt op het mdo.

In de **oriënteringsgesprekken** (klastitularis – zorgcoördinator – CLB – ouders) (tweede-derde trimester) willen we, samen met alle partijen, en rekening houdend met de schoolloopbaan en talenten van het kind, op zoek gaan naar een gepaste richting in het middelbaar. De Baso-fiche wordt samen opgemaakt en meegegeven naar de secundaire school. Zo kan de school verder bouwen op de ondersteuning die een kind kreeg in het basisonderwijs.

In de **vastgelegde oudercontacten** (2 keer per jaar) worden ouders uitgenodigd om de vorderingen van hun kind te bespreken. Een oudercontact op vraag van school of ouders is ook steeds mogelijk.

Een open en eerlijke communicatie op basis van gelijkwaardigheid is erg belangrijk om tot resultaten te komen.

Conclusies, afspraken, acties, interventies, ... tijdens overlegmomenten worden aangevuld in het leerlingendossier.

4.1.3 Aanpak

Vanuit observatie en overleg wordt er gezocht naar een **gerichte aanpak op maat van het kind**. Deze aanpak wordt geregeld geëvalueerd en bijgestuurd. Hieronder proberen we deze aanpak te concretiseren voor fase 0.

De klastitularis zorgt voor kwaliteitsvol onderwijs door **een krachtige leeromgeving** te realiseren

- met een **positief, veilig klimaat**, waarbij hij/zij het positieve van elk kind ziet en **gelooft in de groeimogelijkheden** van elkeen.

- waarbij hij/zij **aansluit bij de beginsituatie** van de leerling en **planmatig en zinvol doelgericht** werkt.
- waarbij de **instructie kort** wordt gehouden in een **flexibele klasorganisatie** (klassikaal, kleinere groepen, individueel).
- waarbij een **schematisch overzicht** (kalenders, daglijnen, pictogrammen, stappenplannen, ...) structuur brengt in de dag, de lesactiviteiten en de lesinhoud.
- waarbij hedendaagse **media** de leeractiviteiten ondersteunen.
- met **gevarieerde werkvormen en groeperingsvormen (homogeen of heterogeen, partnerwerk, groepswork per 4, ...)**, waarbij het geleerde individueel, interactief of coöperatief (vb. tutoring) verwerkt kan worden.
- waar **preventie** centraal staat.
- ...

De klastitularis probeert zo veel mogelijk kinderen zo ver mogelijk te brengen in hun ontwikkeling door een **gedifferentieerde klaswerking**. Een greep uit een aantal differentiatiemaatregelen, die op onze school gangbaar zijn:

- Schouderklopjes, aanmoedigingen, ...
- Groepen opsplitsen om alle leerlingen meer aan bod te laten komen
- Aangepaste taken: - verrijking voor sterkere leerlingen en remediëring voor zwakkere kinderen
 - langere taken voor snelle leerlingen en kortere taken voor traaglerende kinderen
 - variatie aan opdrachten:
 - open en gesloten;
 - schoolse en speelse (met cognitieve lading);
 - begeleide en zelfstandige;
 - visuele, motorische, zintuiglijke en verbale;
 - reproductieve en productieve;
 - creatieve en toepassingsgerichte;
 - concrete en abstracte.
- 4- sporenbeleid
- Preventief een voorinstructie aanbieden, vb. tekst begrijpend lezen op voorhand meegeven naar huis, les/instructie al eens op voorhand aanbieden (door klaslkr of co-teacher, ...)
- Werken met de instructiegroep, waarbij zwakkere lln. extra instructie krijgen of werken onder begeleiding van de lkr. en sterkere lln. zelfstandig werken
- Extra individuele instructie
- Tempodifferentiatie, ook bij huiswerk
- Aangepaste feedback bij taken
- Individuele gesprekje met leerlingen om in te spelen op wat zij inbrengen
- Bewust met heterogene groepen werken, zodat sterkere leerlingen minder sterke leerlingen kunnen helpen
- Het denkproces ondersteunen met aangepast materiaal, stappenplannen, schema's, ...
- Meer tussenstappen voorzien
- Sterke lln. inschakelen als 'hulpjuf of -meester' tijdens oefenmomenten. Leerlingen elkaar laten helpen bij het inoefenen van ... Buddy's aanduiden.
- Extra oefenstof voor in de klas of thuis (herhaling aanbieden!)
- Inspelen op verschillen in gedrag, normen aanpassen.
- Inspelen op verschillen in leerstijl door de didactische aanpak te variëren.
- Beloningssysteem aanwenden
- Natuurlijke differentiatie: eenzelfde taak aanbieden; de diepgang waarmee de leerling de opdracht uitvoert, zal verschillen. De leerkracht is coach en zorgt er op die manier voor dat elke leerling zo ver mogelijk komt.

- Differentiatie in **contract- en/of hoekenwerk**
Tijdens deze werkvormen is het mogelijk om het aanbod af te stemmen op het tempo, het niveau en de interesse van de leerling. Contractwerk prikkelt het organisatievermogen en het taakbewust werken. Zelf initiatief nemen en zelfsturend werken motiveert de leerling. Bij hoekenwerk leert de leerling kiezen, samenwerken en verantwoordelijkheid nemen.
Tijdens deze momenten heeft de klasleerkracht de mogelijkheid om met één kind of met een kleinere groep kinderen, apart te werken en te differentiëren.
- ...

Bij deze differentiatie blijven we waken dat de lat hoog blijft liggen voor iedereen met het oog op het behalen van de eindtermen.

4.1.4 Evaluatie en bijsturing

Geregeld worden interventies en acties geëvalueerd: hoe verloopt de begeleiding, waar moet er bijgestuurd worden, zijn er vorderingen, mag de begeleiding afgerond worden?

4.2 Fase 1: verhoogde zorg

Soms is de gedifferentieerde aanpak in de klas onvoldoende. Het kind heeft behoefte aan een meer gerichte, individuele aanpak. Dan **meldt de klastitularis het kind aan bij de zorgcoördinator**.

4.2.1 Goede observatie

In fase 1 gaan we **intensiever kijken naar kinderen met specifieke onderwijsbehoeften**. Wat gaat goed? Waar, wanneer en wat loopt er fout? Wat zijn sterke leermomenten?

Wat heeft het kind nodig?

We zoeken een antwoord op deze vragen door:

- een analyse van een van de bovenstaande toetsen
- een gerichte observatie door de leerkracht, co-teacher of zorgcoördinator
- een kindgesprek (juf – kind, zoco – kind)
- een gedetailleerde screening welbevinden en betrokkenheid in een kindgesprek
- een oudergesprek
- een specifieke toets:
 - * Kwiktest
 - * Kontrabas: rekenbegrippen (vraaggestuurd)(einde 3KK)
 - * een individuele AVI-afname, DMT, grafemetoets of toets auditieve synthese: om meer informatie te krijgen i.v.m. het technisch leesniveau
- een overleg met het CLB als schoolondersteuning
- enz...

4.2.2 Overleg

Ter voorbereiding van het **eerste leerlingoverlegmoment** LOM (klastitularis – zorgcoördinator) in het eerste trimester meldt de klastitularis de kinderen met een zorgvraag aan. (Het kan ook zijn dat de klastitularis in de loop van het jaar aanvoelt dat verhoogde zorg nodig is voor een kind. Dan meldt hij/zij het kind op een ander moment aan bij de zorgcoördinator.)

Tijdens het eerste LOM proberen klastitularis en zorgcoördinator samen zicht te krijgen op de onderwijsbehoeften door de hulpvraag (van de leerling, de leerkracht en de ouders) duidelijk te formuleren. Gedane interventies worden in kaart gebracht, observaties worden geanalyseerd en vergeleken, ... Ook de leerkracht bewegingsopvoeding kan belangrijke informatie aanreiken. Er wordt gezocht naar wat het kind nodig heeft om bepaalde doelen te bereiken. Met speciale interventies willen we ervoor zorgen dat het ontwikkelingsproces weer een stimulans kan krijgen. De zorgjuffen worden betrokken bij de aanpak.

Tijdens het LOM wordt ook bepaald welke kinderen opvolging vragen tijdens een volgend LOM en/of MDO. In het tweede trimester is er een **tweede LOM** gepland. Hierin gebeurt de verdere opvolging en worden de LVS-resultaten besproken (als kinderen zowel in de klas, als op de LVS-toetsen laag blijven scoren). De **ouders** worden betrokken bij elke stap die gezet wordt. De leerkracht (al dan niet in bijzijn van de zorgcoördinator) nodigt hen uit om terug te koppelen wat besproken werd. Soms wordt hierbij ook de leerling betrokken. Ouders hebben zeker ook hun inbreng. Een open en eerlijke communicatie op basis van gelijkwaardigheid is erg belangrijk om tot resultaten te komen.

Conclusies, afspraken, interventies, ... tijdens leerlingoverlegmomenten worden aangevuld in het leerlingendossier.

4.2.3 Aanpak

Een krachtige leeromgeving, zoals in fase 0 beschreven, blijft belangrijk.

De klastitularis blijft bevestigen wat goed gaat, om de ontwikkeling van een positief zelfbeeld te ondersteunen. Hij/zij creëert een veilig klimaat, waarin fouten maken gezien wordt als een kans om uit te leren.

Vanuit een gedeelde deskundigheid zoekt de klastitularis met het zorgteam naar de **aanpak van specifieke onderwijsbehoeften**. Sommige interventies kunnen klasextern worden georganiseerd. **Ze sluiten alleszins nog nauw aan bij wat er in de klas gebeurt**. Het zorgteam biedt hier vooral ondersteunende hulp op niveau van de leerling en de leerkracht. De leerkracht blijft in dit geheel nog steeds de centrale figuur.

- **Differentiëren** gebeurt gericht en intensiever dan in fase, o.a. organiseren van bredere, klasoverstijgende differentiatieactiviteiten, ...
- **Remediëren** doen we door op zoek te gaan naar effectieve vormen van aangepaste instructie en specifieke oefening om bepaalde doelen te bereiken. Dit kan klasintern of klasextern (in samenwerking met de co-teacher) georganiseerd worden. Ook de methode wordt onder de loep genomen: moeten opdrachten niet aangepast worden, zodat ze beter aansluiten bij de onderwijsbehoeften?
- **Compenseren** doen we door hulpmiddelen aan te bieden ter ondersteuning, waardoor de leerling de doelen wél kan bereiken.
- Bij sterkere leerlingen is het nodig te **stimuleren**. We voorzien verdieping van de doelen of zoeken naar andere uitdagingen.
- **Speciale rapportering**: Voor de leerlingen die speciale zorg krijgen, kunnen ook toetsen aangepast worden. Op het rapport wordt uitgelegd welke deze aanpassing was. De okan-lln die frequent aansluiten in de okan-klas krijgen een apart okan rapport.
- **Individuele contractjes** met afspraken voor leerling, leerkracht, ouders, ... voor bv. gedragsverandering.

4.2.4 Evaluatie en bijsturing

Geregeld worden interventies en acties geëvalueerd, al dan niet in samenspraak met het CLB: hoe verloopt de begeleiding, waar moet er bijgestuurd worden, zijn er vorderingen, mag de begeleiding afgerond worden? Als in intern overleg blijkt dat de aanpak niet effectief genoeg is, als we denken aan een leer- of ontwikkelingsstoornis, ... gaan we opnieuw met ouders in gesprek met het voorstel om de expertise van het CLB te raadplegen.

4.3 Fase 2: uitbreiding van de zorg

Als blijkt dat de **schoolinterne expertise ontoereikend** is om de leerling verder te brengen in zijn ontwikkeling, bespreekt de klastitularis en het zorgteam de noden van die leerling op het MDO. De school doet een beroep

op de **expertise van het CLB**, indien de ouders hiermee instemmen. Het CLB beslist op basis van wat in fase 0 en 1 werd uitgetoetst, welke stappen verder kunnen gezet worden. Het CLB neemt de regie in handen voor een handelingsgericht diagnostisch traject met een leerling. Aan de hand van een probleemanalyse en eventueel een diagnostische onderzoek, zoekt het CLB naar wat de leerling nodig heeft in onderwijs en opvoeding. De school behoudt de regie van de zorg.

4.3.1 Goede observatie

In fase 2 bouwen we verder op de acties en observaties die de leerkracht en het zorgteam in fase 1 deden. Aanvullend kan een diagnostisch onderzoek gebeuren door het CLB of bij externe hulpverleners, een observatie door het CLB, een onderzoek a.h.v. vragenlijsten, een ouder- en/of kindgesprek,

4.3.2 Overleg

Multi Disciplinair Overleg (MDO) (CLB-medewerker, klastitularis, zorgcoördinator en eventueel directie en ouders):

Twee keer per schooljaar worden MDO-besprekingen gepland. Hier worden leerlingen besproken voor wie een brede basiszorg en verhoogde zorg onvoldoende blijken te zijn.

Waar nodig wordt er **overleg** gepland **met externen**: logo, kiné, psycholoog, ondersteuner, revalidatiecentrum. In het MDO wordt de aanpak van de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling besproken,

alsook de ondersteuningsbehoeften van ouders en leerkracht. Er wordt gezocht naar oorzaken - eventueel is hiervoor een extra onderzoek of observatie nodig - en naar oplossingen. De aanpak wordt in volgende MDO's geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

De **ouders** worden betrokken bij elke stap die gezet wordt. Ofwel worden ze uitgenodigd op het MDO zelf, ofwel nodigt de zorgcoördinator of leerkracht hen uit om terug te koppelen wat besproken werd. Ouders hebben zeker ook hun inbreng. Een open en eerlijke communicatie op basis van gelijkwaardigheid is erg belangrijk om tot resultaten te komen.

Conclusies, afspraken, interventies, ... tijdens overlegmomenten worden aangevuld in het leerlingendossier. Ze worden op geregelde tijdstippen geëvalueerd en bijgesteld.

4.3.3 Aanpak

Het CLB kan aangeven hoe de **leeromgeving nóg krachtiger** en gericht kan gemaakt worden. Het kan ook advies geven over het verfijnen, verdiepen of **uitbreiden van differentiatie** en **sticordi-maatregelen** (stimuleren – compenseren – remediëren – differentiëren). Met de ouders wordt overlegd over specifieke maatregelen:

- **Compenseren en dispensereren**: Dispensereren betekent dat de leerling vrijgesteld wordt van bepaalde onderdelen zonder dat het behalen van het getuigschrift in het gedrang komt.
- **Naschoolse externe hulp**: logopedist, revalidatiecentrum, kinesist, psycholoog, ...
- **Overheidsinitiatieven voor hulp op school**:
 - Het vroegere geïntegreerd onderwijs (GON) is geëvolueerd naar ondersteuners vanuit onwob. Dit is een samenwerkingsverband tussen het gewoon en buitengewoon onderwijs waarbij een leerling met een specifieke problematiek (ASS – gedrag – dyspraxie – dysfasie -) toch in het gewoon onderwijs de lessen kan volgen. Het is een netwerk waarin scholen buitengewoon en gewoon onderwijs samenwerken en expertise delen. Praktisch komt het erop neer dat een leerkracht uit het B.O. naargelang de nood van ondersteuning school – klas en lln ondersteunend werkt. Dit kan gebeuren door specifieke hulp te bieden in de klas, door de leerling klasextern (binnen de school) te begeleiden, door gerichte nascholingen te geven aan het volledige team, De aanvragen kunnen doorheen het hele schooljaar gebeuren.
 - **Het project 'inclusief onderwijs (ION)'**: Leerlingen met een matige of ernstige verstandelijke

handicap kunnen in het gewoon onderwijs ondersteund worden door iemand uit het buitengewoon onderwijs.

- **Revalidatie tijdens de lestijden**

- **Zittenblijven en schoolloopbaanversnelling** worden tot het minimum beperkt.

4.3.4 Evaluatie en bijsturing

Op MDO's of LOM's worden interventies en acties op geregelde tijdstippen geëvalueerd. Ouders zijn betrokken bij deze evaluatiegesprekken. Volgende vragen krijgen een antwoord: hoe verloopt de begeleiding, waar moet er bijgestuurd worden, zijn er vorderingen, mag de begeleiding afgerond worden?

4.4 Fase 3: overstap naar een school op maat

De inspanningen die we doen om de nodige zorg voor een leerling te realiseren, hebben niet altijd het gewenste resultaat. In zo'n situatie dringt zich soms een advies op voor een **overstap naar een school op maat, die beter kan inspelen op de specifieke behoeften van de leerling**. Deze stap komt nooit onverwacht, maar is het gevolg van evoluerende noden.

Er zijn drie mogelijkheden:

1. Het CLB zoekt samen met de ouders naar **een andere school gewoon onderwijs**, die omwille van infrastructuur, leerlingenpopulatie, grootte van de klassen, enz ... beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van het kind.
 2. Het CLB zoekt samen met de ouders naar **een school buitengewoon onderwijs**. Ouders hebben het moeilijk wanneer ze te horen krijgen dat hun kind met leermoeilijkheden beter kan geholpen worden in het buitengewoon onderwijs. Om dit weg te werken is het belangrijk dat ouders worden ingelicht over de mogelijkheden die het buitengewoon onderwijs te bieden heeft. De CLB-medewerker, de directie, de klasleerkracht en de zorgcoördinator kunnen heel wat steun bieden. Zelfs in de meest gunstige omstandigheden blijven de ouders de beslissing om over te stappen naar het buitengewoon onderwijs ontzettend moeilijk vinden.
Het is daarom belangrijk dat de school :
 - ouders tijdig en duidelijk informeert over de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van het kind.
 - de ouders regelmatig contacteert.
 - voldoende tijd neemt voor oudercontacten en moeilijke gesprekken plant op rustige momenten.
 - de gesprekken goed voorbereidt.
 - handelt als één team : directie, klasleerkracht, zorgcoördinator en de CLB-medewerker zitten op één lijn.
 - de problemen voorstelt zoals ze zijn.
 - samen met het CLB of zorgcoördinator een schoolbezoek organiseert of de ouders in contact brengt met de ouders die al een kind in het buitengewoon onderwijs hebben.
 - contact houdt met B.O. voor opvolging. (De leerling kan nadien mogelijk terugkeren naar het gewoon onderwijs).
- Het kind blijft op school, maar volgt een eigen leertraject. Deze **curriculumdifferentiatie**: geeft de leerkracht de mogelijkheid om enkel te werken met minimumdoelen. De andere doelen uit het leerplan worden uitgesteld en worden op een later tijdstip (in de mate van het mogelijke) nagestreefd. De leerling volgt het leertraject op eigen tempo. Dat heeft als gevolg dat deze leerling op het einde van de lagere school de eindtermen misschien niet behaalt en dat het getuigschrift in gedrang komt. Er bestaat wél nog de mogelijkheid om dit

- getuigschrift te behalen na het eerste leerjaar B of na het tweede beroepsvoorbereidend jaar van het secundair.

5. Gerichte aanpak volgens de GOK-pijlers

5.1 Preventie en remediëring

Op leerlingenniveau	Op leerkrachtniveau	Op schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> - een krachtige leeromgeving creëren in de eigen klas - flexibele klasorganisatie en afwisseling in werk- en groeperingsvormen - structuur brengen in de dag, de lesactiviteiten en de lesinhoud via kalenders, daglijnen, pictogrammen, stappenplannen, ... - leeractiviteiten ondersteunen via hedendaagse media - Preventief werken: tekst BL op voorhand meegeven naar huis, les/instructie al eens op voorhand aanbieden (door zorgjuf, logo, ouders, ...) - schouderklopjes, aanmoedigingen, aangepaste feedback bij taken, ... - aangepaste taken - variatie aan opdrachten, zodat iedereen aan zijn trekken komt - Extra instructie (instructiegroep, individueel, ...), eventueel door co-teacher. - Tempodifferentiatie, ook bij huiswerk - Individuele gesprekjes met leerlingen - Gebruik maken van aangepast materiaal, stappenplannen, algoritmen, schema's, ... - Sterke lln. inschakelen als 'hulpjuf of -meester' - Beloningssysteem - Inspelen op verschillen in gedrag, normen aanpassen - Verschillende aanpak bij opvolging van huistaken/lessen - Differentiatie in de manier van evalueren en corrigeren. - Keuzedifferentiatie - Contract- en hoekenwerk - Lezen in niveaugroepen - Sticordi-maatregelen 	<ul style="list-style-type: none"> - De zorgco ondersteunt leerkrachten - Nascholingen in functie van binnenklasdifferentiatie - Geregeld overleg: informeel, LOM, MDO, met externen - Opvolging via LVS in SOL - Genormeerde toetsen bieden objectieve informatie - Info-avonden - Oudercontacten - Samenwerking met CLB - Zorgitem tijdens teamvergaderingen of teamraad 	<ul style="list-style-type: none"> - Uitgeschreven zorgbeleid, gebaseerd op zorgvademecum - Stappenplan en draaiboek zorg met concrete afspraken (wie, wat, wanneer) - Toelichting naar ouders over zorgwerking op algemene ouderavond begin schooljaar. - SES-lestijden inrichten binnen de klas door de klaslkr. zelf.

<ul style="list-style-type: none"> - Individuele contractjes - Curriculumdifferentiatie - Externe hulp: logo, GON,... - ... 		
---	--	--

5.2 Taalvaardigheid

Op leerlingenniveau	Op leerkrachtniveau	Op schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> - Taalkrachtige leeromgeving scheppen binnen de klas - Prentenboeken op cd en dvd in de kleuterschool - Fundels - Taal- en spelletjestassen - Voorlees- ouders /grootouders - Tutorlezen en voorleesmakertjes in K2 en K3 - Interactieve werkvormen en coöperatief leren - Voorleesweek - Klasbib en bibliobus - Taalaanbod binnen hoeken- en contractwerk - Projectwerking met aandacht voor taal - Musical en museumbezoek - vrijblijvend abonnement op Dokadi, Dopido, Leesknuffel, Zonnekind, Zonnestraal, Zonneland, Leesleeuw, Leeskriebel, Klap, Wablief, Kits, ... - Openluchtklas - Gedichtendag - Bingel, bib-box - Niveaulezen - Leerlingenraad - Peer-tutoring (1ste en 6de leerjaar) - Buddy's die helpen met huiswerk 	<ul style="list-style-type: none"> - Nascholingen volgen i.v.m. anderstaligheid, taalvaardigheid en deze info delen met het team op PV's - Leerkrachten ondersteunen om een nog taalkrachtiger leeromgeving te scheppen - Geregeld overleg: informeel, intern, MDO, met externen - Opvolging via LVS in SOL - Genormeerde toetsen bieden objectieve informatie - Oudercontacten - Uitlenen van de materialen in de taalkoffers rond bepaalde thema's. - Samenwerking met CLB - Taalmethodes om de leerlijnen te garanderen: Tijd voor Taal, ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Pictogrammen in wekelijkse nieuwsbrief - SES-lestijden gebruiken om de klaslr. als zorgjuf – meester in te schakelen - Boekenbeurs - Communicatie met en de betrokkenheid van de ouders bevorderen (zie ouderparticipatie) - Samenwerking met externe partners - In schoolreglement ouders aanzetten om het Nederlands te stimuleren in vrije tijd - Tweemaandelijks meetings organiseren voor anderstalige ouders (bezoek aan de taalbadklas en een kleuterklas om de werking te observeren)

5.3 Socio-emotionele ontwikkeling

Op leerlingenniveau	Op leerkrachtniveau	Op schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> - Dagelijks kinderen begeleiden bij het oplossen van conflicten, het samen spelen, - Gesprekjes met de kinderen (lkr.-kind, zoco-kind) - Animatie op de speelplaats (speelgoedkoffers; musicday, ...) - Peter- en meterschap - Kubb-tormooi - Haaksessies tijdens de middag - Openluchtklas - Leerlingenraad - Aandacht voor de jarigen - Gedrags-afsprakenfiches indien nodig - Thema's in WO: anderstaligheid, ...: Anders zijn, gevoelens, weerbaarheid, maak je sterk, talenten, pesten, lachen, ... - MINIpop-project in L6 - Klas- en schoolafspraken - Familiemuur of –boek in KS - Schriften aanvullen van afwezigen - Slaapmakkertjes L6 – K0 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogische studiedag i.f.v. dit thema - MOBI-leerkrachten - MOS-eerkrachten - Antipest-leerkrachten (babbel-team) - Sportleerkrachten - Co-teacher - Zorgleerkracht - Vertrouwenspersoon - Begeleiding nieuwe leerkrachten - Kindcontactjes in de LS - Functioneringsgesprekken 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe kinderen worden voorgesteld aan het lerarenteam. - Samenwerking met het rusthuis - Samenwerking met de peutertuin - Samenwerking met Bubao Terbank - Screening welbevinden en betrokkenheid, screening in KS - Gezamenlijke zangmomenten voor de jarige, ter voorbereiding van een eucharistie, ... - Samenwerking met CLB - Klasoverschrijdende activiteiten: Don Boscocarrousel, talentencarrousel - Voorstelling peters – meters - Projectweek i.f.v. het jaarthema - Beleid tegen pesten (Kiva) - Jaarthema

5.4 Intercultureel onderwijs

Op leerlingenniveau	Op leerkrachtniveau	Op schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> - Ouders uit andere culturen doen een activiteit in de klas. - Thema's 'Anders zijn' 	<ul style="list-style-type: none"> - Integratie van andere godsdiensten en culturen tijdens het vak godsdienst en W.O.-lessen,... - Vastenproject organiseren waarbij ouders uit andere culturen een workshop bieden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt rekening gehouden met feesten uit andere culturen, ramadan, ... - Ouders uit andere culturen nemen deel aan buitenschoolse activiteiten : schoolfeest, kinderfuif, musical, kerstconcert,...

5.5 Leerlingenparticipatie en ouderbetrokkenheid

De opvoeding en ontwikkeling van onze kinderen gaat het best als ouders, school én kind samenwerken. De betrokkenheid van ouders en leerlingen bij de school is daarom erg belangrijk.

Op verschillende manieren kunnen ouders en leerlingen betrokken zijn bij de school.

Op leerlingenniveau	Op leerkrachtniveau	Op schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> - Binnen het thema moeder- en/of vaderdag tonen ouders hun talent aan de kleuters - Grootoudersfeest (KS – L6) - Voorlees-/ leesouders - Taal – en spelstasjes - Verjaardagskoffers - Logeerpap/ klasknuffel - vrijblijvend abonnement op Dokadi, Dopido, Leesknuffel, Zonnekind, Zonnestraal, Zonneland, Leesleeuw, Leeskriebel, Klap, Wablief - Ouders uit andere culturen doen een activiteit in de klas. - Gebruik makend van een heen-en-weermapje - Ronde van Don Bosco - Leerlingenraad - Buddywerking (okan – vl. Iln) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hulp bij uitstappen, fietsbegeleiding, museumbezoek, ... - Talenten/beroepen van ouders - Hulp bij muzische activiteiten; Don Boscofeest; musical; kerstconcert, kinderfuij,... - Hulp bij de ronde van Don Bosco - slaapmoeder 	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene ouderavond in het begin van het schooljaar - Ouders informeren via website, brieven, nieuwsbrief, - Individuele oudercontacten - Oudercomité, tevredenheids-enquête - Hulp bij feesten - Openklasdagen, mogelijkheid om de school te bezoeken op afspraak. - Hulp bij het vertalen tijdens de conference with parents. (5 X/jaar) - Project: ‘op tijd komen’ - Engagement binnen de wg ouderbetrokkenheid - Ouders van oud – Iln. helpen ons met vertalingen.

De leerlingen kunnen participeren via:

- De leerlingenraad
- Peter- en meterschap (1ste en 6de leerjaar)
- Voorleesmoment I4 voor K2 – K3
- Verantwoordelijkheid bij de speelgoedkoffers
- Brievenbusjes in de klas
- Ideeënbus in de oranje gang
- Babbelbox
- Integratiemoment K3 – L1 , ...

6. Wie staat in voor de zorg van onze kinderen?

De uitbouw van ons zorgbeleid is een opdracht van het hele team. Enkele teamleden voeren een aantal **specifieke zorgtaken** uit, die het zorgbeleid op school richting geven en stimuleren:

6.1 De klasleerkracht

Hij/zij is de **eerste verantwoordelijke** voor het kind. Hij/zij werkt de hele dag met de kinderen en kent hen vanuit het dagelijks werk. Hij/zij biedt de **eerstelijnszorg** binnen de eigen klas door middel van een krachtige leeromgeving en differentiatie in allerlei vormen (zie eerder). Bij hem/haar kunnen de ouders met heel wat bekommernissen terecht. De klastitularis is ook diegene die de ouders het eerst aanspreekt. Alle acties/gesprekken die de klaslkr. individueel voert worden door de klaslkr. zelf in SOL gezet. Dit rekening houdend met de zorgfase waarin de llg. zich bevindt.

6.2 De directie

Deze bewaakt mee de koers en de **krijtlijnen van het zorgbeleid** en zorgt dat het hele team het zorgbeleid mee behartigt. Waar zij kan en op vraag, is zij **aanwezig** op MDO-besprekingen, oudercontacten, GON-besprekingen, ...

6.3 De zorgcoördinator

De zorgcoördinator (36/36) is het aanspreekpunt voor zorgvragen van leerlingen, leerkrachten, ouders en externe hulpverleners en werkt op 3 niveaus: school-, leerkrachten- en leerlingenniveau. Binnen elke fase heeft de zorgcoördinator een specifieke taak.

18

6.3.1 Fase 0: brede basiszorg

In deze fase functioneert de zorgcoördinator vooral op school-, leerkrachten- en klasniveau (ter ondersteuning van de leerkracht) en meestal op vraag van de leerkracht. Alle acties/LOM's en gesprekken waar de zorgco bij aanwezig is, worden door de zorgco in SOL gezet, rekening houdend met de zorgfase waarin het kind zich bevindt. De zorgco plant bij het begin van het schooljaar een observatiemoment ter voorbereiding van de LOM's.

- Leerlingenniveau
 - De zorgcoördinator volgt het leerlingvolgsysteem op. Op deze manier waakt zij erover dat elk kind de gepaste zorg krijgt waarop het recht heeft en dat er voldoende kort op de bal kan gespeeld worden. Ze neemt leestesten af en ondersteunt in het 1ste en 2 de leerjaar het ralfi – lezen.
- Leerkrachtenniveau
 - De zorgcoördinator is de aanspreekpersoon voor zorgvragen van leerkrachten.
 - Ze is een coach voor de leerkrachten maar geen mentor (= directie)
 - Ze denkt mee met leerkrachten, wisselt met hen van gedachten.
 - Ze zoekt allerhande informatie op, die leerkrachten kunnen verder helpen in hun aanpak.
 - Ze organiseert twee keer per schooljaar klasbesprekingen (LOM). Indien nodig plant ze een extra Lom op vraag van de klaslkr.
 - Ze kan de leerkracht ondersteunen bij het uitwerken van vormen van differentiatie.
 - Ze ondersteunt de leerkracht bij de afname en interpretatie en verwerking van de toetsen in kader

van het leerlingvolgsysteem. (VCLB, P.Dudal rekentoets, Kwik, Kobi, Talk, Toeter, AVI)

- Schoolniveau
 - De zorgcoördinator ontwikkelt mee een visie op zorg. Dat gebeurt in nauw overleg met de directie. Ook het team wordt hierin betrokken!
 - De zorgcoördinator plant en ontwikkelt vanuit deze visie activiteiten die de visie concreet maken. Ze coördineert de zorginitiatieven en geeft hierbij ondersteuning.
 - De zorgvisie invoeren en realiseren houdt in dat er nieuwe accenten worden gelegd en afspraken gemaakt. De zorgcoördinator (en de directie) stuurt en bewaakt ze. Ze maakt beginnende leerkrachten ook zo vlug mogelijk wegwijs in het zorgbeleid van de school.
 - Ze organiseert oriënteringsgesprekken.
 - Ze geeft ondersteuning bij het gebruik van de LVS-VCLB toetsen.
 - Ze plant bijna wekelijks overleg met de directie en de andere leden van het kernteam. (zorgoverleg)
 - Ze bereidt (i.f.v. de zorg) agendapunten voor voor personeelsvergaderingen en pedagogische studiedagen.
 - Ze bouwt het leerlingvolgsysteem uit, in samenspraak met directie en het team, en ondersteunt het team bij het gebruik ervan.
 - Ze bouwt en beheert een orthotheek op school. Ze beheert het uitleensysteem van de taalkoffers.
 - Van de zorgcoördinator wordt verwacht dat ze deelneemt aan specifieke nascholingscursussen en via studie en literatuur op de hoogte blijft van trends en nieuwe ontwikkelingen.

6.3.2 Fase 1: verhoogde zorg

Hieronder omschrijven we de taak van de zorgcoördinator in fase 1.

- Leerlingenniveau
 - Naast het samen zoeken naar oplossingen voor zorgproblemen, volgt de zorgcoördinator ook het leerlingvolgsysteem op en het leesonderwijs van de jonge lezertjes. Ze neemt de leestestjes af van kinderen die uitvallen op de klassikale AVI-toets of die stagneren in hun leesontwikkeling. Dit in samenwerking met de co-teacher.
 - De zorgcoördinator kan een testje afnemen (zie hierboven) om meer informatie te hebben bij het zoeken naar een efficiënte aanpak.
 - Na het zorgoverleg met de klasleerkracht kan afgesproken worden dat de zorgcoördinator werkt met een individuele leerling of een klein groepje leerlingen om hardnekkige problemen weg te werken. Tijdens dit moment leert de zoco het kind beter kennen, krijgt ze meer inzicht in wat moeilijk gaat en kan ze zoeken welke handelingsgerichte aanpak zinvol is voor het kind.
 - De zorgcoördinator kan een kind observeren (in de klas, op de speelplaats, ...) om na te gaan waar het misloopt en welke handelingsgerichte aanpak kan werken.
 - De zorgcoördinator kan ook een vertrouwenspersoon zijn en draagt zo bij aan het welbevinden van de leerling. Ze behoort ook tot het babbelteam.
 - Zie ook taken in fase 0
- Leerkrachtenniveau
 - De zorgcoördinator blijft de aanspreekpersoon voor zorgvragen van leerkrachten.
 - Ze zoekt allerhande informatie op, die leerkrachten kunnen verder helpen in hun aanpak. Dit in samenwerking met de co-teacher, diff. lkr.
 - Ze ondersteunt de leerkracht bij analyseren van de toetsen in kader van het leerlingvolgsysteem.
 - De zorgcoördinator organiseert LOM's en MDO's voor kinderen met verhoogde zorg.
 - De zorgcoördinator kan op vraag een leerkracht een klasgroep observeren (in de klas, op de speelplaats, ...) om na te gaan waar het misloopt en welke handelingsgerichte aanpak kan werken.

- Vanuit collegiaal overleg zoekt de zorgcoördinator mee naar aanpakmogelijkheden voor leerlingen met een specifieke hulpvraag. En ze ondersteunt bij de uitvoering ervan.
 - Ze werkt samen aan het opstellen van een zorgaanpak. Samen met de leerkracht gaat ze na of deze zijn/haar doel bereikt en of er moet worden bijgestuurd.
 - Ze brengt inzicht bij: er zijn kinderen met 'problemen' en 'stoornissen' en de oorzaken daarvan bevinden zich zowel op school als thuis. De leerkracht wordt geconfronteerd met de feiten. De zorgcoördinator kan hem helpen om inzicht te krijgen in de situatie.
 - Ze geeft ondersteuning bij oudergesprekken op vraag van de klasleerkracht of helpt bij de voorbereiding ervan.
 - De zorgcoördinator kan ondersteunen bij het uitwerken van gedifferentieerde opdrachten, het uitwerken van vernieuwende werkvormen, ... Dit zal in de toekomst meer de taak zijn van de co-teachers.
 - Zie ook taken in fase 0
- Schoolniveau
 - Ze is de aanspreekpersoon voor zorgvragen van leerlingen en ouders.
 - De zorgcoördinator is ook de brugfiguur tussen de school en het CLB of andere externe diensten zoals logopedisten, kinesisten, revalidatiecentra (RVC), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGGZ), het ondersteuningsnetwerk, ...
 - Ze beheert de dossiertjes van de zorgkinderen in SOL.
 - Zie ook taken in fase 0

6.3.3. Fase 2: uitbreiding van de zorg

- Leerlingenniveau
 - De zorgcoördinator werkt met individuele kinderen/kleine groepjes i.f.v. de zorgvraag, het opstarten, uittesten van de redelijke aanpassingen. In samenwerking met de co-teachers.
 - Zie ook taken in fase 1
 - ...
- Leerkrachtenniveau
 - De zorgcoördinator organiseert MDO-, GON-, ouderbesprekingen en zorgoverleg. Ze brengt alle betrokken partijen bij elkaar.
 - Ze volgt de gemaakte afspraken op.
 - Ze helpt bij het opstellen van een zorgplan.
 - De zorgcoördinator neemt deel aan oudergesprekken en bepaald vooraf wie het gesprek zal leiden.
 - De zorgcoördinator stelt samen met de klasleerkracht de redelijke aanpassingen op.
 - Zie ook taken in fase 1
 - ...
- Schoolniveau
 - De zorgcoördinator is ook de brugfiguur tussen de school en het CLB of andere externe diensten zoals logopedisten, kinesisten, revalidatiecentra (RVC), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGGZ), ...
 - Ze beheert de leerlingdossiers.
 - Zie ook taken in fase 1
 - ...

6.3.3. Fase 3: overstap naar een school op maat

- Leerlingenniveau
 - De zorgcoördinator kan ouders/kind begeleiden en ondersteunen in de overstap vb. informeren over de structuur/werking, met ouders en kind op bezoek gaan, ...
 - Zie ook taken in fase 1 en 2
 - ...
- Leerkrachtenniveau
 - De zorgcoördinator organiseert MDO-, GON-, ouderbesprekingen en zorgoverleg. Ze brengt alle betrokken partijen bij elkaar.
 - Ze volgt de gemaakte afspraken op.
 - Ze stelt samen met de klasleerkracht een zorgplan op.
 - De zorgcoördinator neemt deel aan oudergesprekken en bepaald vooraf wie het gesprek zal leiden.
 - De zorgcoördinator stelt samen met de klasleerkracht een individueel leertraject op.
 - Zie ook taken in fase 1 en 2
 - ...
- Schoolniveau
 - De zorgcoördinator is ook de brugfiguur tussen de school en het CLB of andere externe diensten zoals logopedisten, kinesisten, revalidatiecentra (RVC), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGGZ), ...
 - Ze beheert de leerlingdossiers in SOL.
 - Zie ook taken in fase 1 en 2
 - De zorgcoördinator brengt bezoeken met ouders naar scholen op maat.

6.4 De zorgjuf is de klasleerkracht samen met co-teacher

- In de lagere school :

- weekrooster co – teacher – dolfijnjuf Liljan
- weekrooster zorgco
- weekrooster Trees
- weekrooster okan

- Kleuterschool:

3 lestijden per klasgroep/week dat de klaslkr. de zorg opneemt terwijl de ambulante lkr. de klasgroep overneemt. Dit creëert ook overlegkansen voor de klasleerkrachten van dezelfde leeftijd.

6.5 Het CLB

Onze CLB-anker (Anneleen Wouters) volgt de leerlingen met een bijzondere zorgvraag mee op. Ze is aanwezig op MDO-besprekingen. Ze geeft hulp en ondersteuning, daar waar een bepaalde expertise nodig is. Als de school aangewezen is op ondersteuning van externe partners: revalidatiecentrum, GON- of ION-begeleiders, scholen voor buitengewoon onderwijs of therapeuten, is het CLB de draaischijf.

6.3.1. Fase 0: brede basiszorg

Wat kan het CLB in samenwerking met de school in fase 0 doen?

- Medische onderzoeken + consulten op school
- Onderwijsloopbaan helpen opvolgen: info-avonden, infolessen, ...
- De school ondersteunen bij het uitbouwen van fase 0 (door informeren en participeren)
- De organisatie van het zorgbeleid ondersteunen (door informeren en participeren)
- Tussen de school en het CLB wordt, in overleg, een beleidscontract afgesloten met beschrijving van bijzondere bepalingen. Die bijzondere bepalingen concretiseren de samenwerking tussen de school en het CLB. Deze worden jaarlijks geëvalueerd.
- ...

6.3.2. Fase 1: verhoogde zorg

Wat kan het CLB in samenwerking met de school in fase 1 doen?

- (Zorg)leerkrachten, in onze school zijn dat de klasleerkrachten en de co-teacher, coachen
- Materialen aanbieden
- Observaties, ondersteunend naar de klasleerkracht
- Hulp bieden bij het stellen van een zorgvraag
- Intern overleg helpen structureren
- ...

6.3.3. Fase 2: uitbreiding van de zorg

In fase 2 is de regie van de zorg grotendeels in handen van het CLB.

- Prodia-protocollen
- HGD-traject opstarten
 - * intakefase: verwachtingen van kind, ouders, leerkrachten, hulpverleners, ... op elkaar afstemmen, hulpvraag stellen
 - * strategiefase: reflectie, bijkomende informatie verzamelen
 - * onderzoeksfase: observatie, IQ-afname, taalscreening, ...
 - * indiceringsfase: verzamelde informatie vertalen in onderwijsbehoeften
 - * adviesfase: advies en eventuele doorverwijzing
- Het CLB is de brug tussen school – ouders – leerling

6.3.4. Fase 3: overstap naar een school op maat

In fase 3 is de regie van de zorg grotendeels in handen van het CLB.

- Ouders/leerlingen begeleiden en ondersteunen in de overstap
vb. informeren over de structuur/werking, met ouders en kind op bezoek gaan, ...
- Attestering
- Inschrijvingsverslag

7. Enkele bijlagen

7.1 Zorgcontinium

Visuele voorstelling van de verschillende zorgfases.